

Roll No.....
Signature of Invigilator

Paper Code

BV-504

पतंजलि विश्वविद्यालय
University of Patanjali
Examination Jan. – Feb. -2022
बी. ए. व्याकरण, पंचमसत्रम्
व्याकरणम्, चतुर्थपत्रम्
वैदिकसाहित्यम्/वैदिकसिद्धान्तपरिचयः

समय: - होरात्रयम्

पूर्णाङ्कः ७०

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

- प्र01. स्मृताः केचन पञ्च सूक्तमन्त्रा लेखनीयाः। (1 x5=05)
ब्रह्मचर्यसूक्तस्य केचन पञ्चमन्त्राः लेखनीयाः।
- प्र02. चतुर्णां मन्त्राणां शब्दार्थपुरस्सरं व्याख्यानं कर्तव्यम्। (2.5x4 =10)
1. ब्रह्मचर्येण कल्या, युवानं विन्दते पतिम्।
अनङ्वान् ब्रह्मचर्येण अश्वो घासं जिगीर्षति॥
 2. देवानामेतत् परिषूतमनभ्यारूढं चरतिरोचमानम्।
तस्माज्जातंब्राह्मणं ब्रह्मज्येष्ठं देवाश्च सर्वे अमृतेनसाकम्॥
 3. ब्रह्मचर्येण तपसा देवा मृत्युमपहनत।
इन्द्रो ह ब्रह्मचर्येण देवेभ्यः स्वराभरत्॥
 4. पार्थिवा दिव्याः पशव आरण्या ग्राम्याश्च ये।
अपक्षाः पक्षिणश्च ये ते जाता ब्रह्मचारिणः॥
- प्र03. पृष्ठानां पञ्चानां मन्त्राणाम् ऋषिदेवताछन्दांसि ज्ञापनीयानि। (1x5 =05)
1. ब्रह्मचारीष्णंश्चरति०॥
 2. अठ्णौसूर्येचन्द्रमसि०॥
 3. अर्वागन्धः परो अन्धो०॥
 4. पूर्वो जातो ब्रह्मणो०॥
 5. तानि कल्पद्०॥

(खण्ड -ख)

- प्र01. पृष्ठानां पञ्चानां सूत्रणामर्थाः बोधनीयाः। (1 x5 =05)
1. चक्षुमन्त्रिग्राह्यो गुणो रूपम्।
 2. कार्यनियतपूर्ववृत्ति कारणम्।
 3. अनुमितिकरणमनुमाननम्।
 4. सन्दिग्धसाध्यवान् पक्षः।
 5. सर्वव्यवहारहेतुज्ञानं बुद्धिः।

प्र02. पृष्टेषु त्रिषु द्वयोः विषयात्मकप्रश्नयोः समाधानं कुरु। (अंकसारः) (2.5 x2 =5)

1. द्रव्याणि कति सन्ति? कानि च तानि?
2. तर्कसंग्रहस्य मंगलाचरणं किम्?
3. गुणाः कति सन्ति, के च ते?

(खण्ड -ग)

प्र01. पृष्टेषु सप्तसु सूत्रेषु पञ्चानां समाधानं कुरु । (2 x5 =10)

1. देवानामसिवाह्नितमः॥
2. स यदा०॥
3. यच्चित्तस्तेनैष०॥
4. प्राणस्येदं वशे सर्व०॥
5. आत्मन एष०॥
6. इन्द्रस्त्वं प्राण०.....॥
7. अरा इव रथनाभौ०.....॥

प्र02. पृष्टेषु पञ्चसु चतुर्णां विषयात्मकप्रश्नानां समाधानं कुरु । (2.4 x4 =10)

1. कुतो ह वा इमाः प्रजा प्रजायन्त?
2. एतस्मिन्पुरुषे कानि स्वपन्ति, काव्यस्मिन् जाग्रति?
3. प्राणस्य का महिमा लिख्यताम्।
4. प्रश्नोपनिषदः परिचयं दीयताम्।
5. षोडशकलाः काः?

(खण्ड -घ)

प्र01. पृष्टेषु सप्तसु पञ्चानां श्लोकानां पूर्तिः करणीया। (2 x5 =10)

1. मानसं मनसैव०॥
2. सत्त्वं ज्ञानं०॥
3. वेदाभ्यासस्तपो०.....॥
4. त्रिविधा त्रिविधैषा०॥
5. तमसोलक्षणं०॥
6. तापसा यतयो०॥
7. चातुर्वर्ण्यं त्रयो०॥

प्र02. पृष्टेषु त्रिषु श्लोकेषु द्वयोः पदच्छेदविभक्तिसमासा लेखनीया। (2 x5 =10)

1. तेऽभ्यासात्कर्मणां तेषां पापानामल्पबुद्धयः।
सम्प्राप्नुवन्ति दुःखानि तासु तास्विह योनिषु॥
2. सर्वेषामपि चैतेषामात्मज्ञानं परं स्मृतम्।
तद्धृद्यग्र्यं सर्वविद्यानां प्राप्यते ह्यमृतं ततः॥
3. यथोक्तान्यपि कर्माणि परिहाय द्विजोत्तमः।
आत्मज्ञाने शमे च स्याद्देदाभ्यासे च यत्नवान्॥

-----X-----